

УСМОН БЕК

БЎСАҒАДАГИ НУР

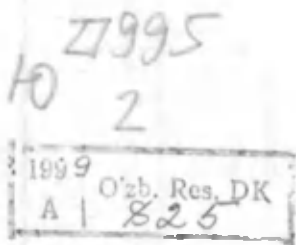
ШЕЪРЛАР

МАЖБУРИЙ
НУСХАЛАР

ТОШКЕНТ «УЎҚИТУВЧИ» 1998

Тўпламдаги шеърларда она-Ватанга меҳр-муҳаббат, табиат гўзаллигидан завқланиш, истиқлол ғурури, Ўзбекистондай ўлкада туғилиб-ўсиб, шундай заминда яшаётганликдан Оллоҳга шукроналик ифодаланади. Шеърларнинг аксарияти севги-муҳаббат мавзусида. Уларда ёрнинг гўзаллиги, висол орзуси ва ҳижрон дарди куйланади.

470000000 — 100
Б 353(04)—98 Ахб. хати — 98

ISBN 5-645-03381-7

© «Ўқитувчи» нашриёти, 1998

РОСТ СЎЗНИНГ НУРИ

Шеър — кўнгил гавҳаридан кўнгилларга таралгувчи нур.

Шеър — кўнгилларда нурдан гул дасталагувчи беминнат боғбон. Зеро, шеър ҳавас ва ҳайратнинг кўз очгувчи куртагики, у фақат кўнгилда япроқ ёзади. Яхши шеър кулиб чиқаётган қуёшга ўхшайди.

Мен Усмон Бекни адабиёт остонасида, шеърият гулшани бўсағасида бир даста нур кўтариб турган ошиққа қиёс қилгим келди. Зотан, ёниб турган ошиқ ёндиргувчи ҳамдир. Дилида оҳи бор шоирнинг сатридан дард сачраб туради:

Тўкарга мижжада ёш,
Тил оҳи йўққа қийин.
Усмон, сенинг Худонг бор,
Оллоҳи йўққа қийин!..

Рост сўзнинг насими қоғоздан ҳам эсиб тураркан:

Лола, қандай тилга яқинсан,
Ростдек сулув, ҳаёдек жимсан,
Сен — яшил минбарга қизариб
Кўтарилган камтар халқимсан.

Шеър ҳақида кўп гапириш болнинг боллигини таъкидлайверишдек бир гап. Биз болдан тотамиз-у, болари ҳақида кам ўйлаймиз. Шу кичик жонзотни Худойим фақат бандаси учун гуллар лабидан бол йиғиб қўйгувчи этиб яратганига иймон келтириш ёдимизга келмайди.

Ҳар неки каромат яратганнинг ўзидан. Шоир ҳам Худойим назар қилган инсон. Каломдан мақ-

сад — Усмон ҳали олийгоҳлар остонасини босмаган. Туман рўзномаси қошидаги адабиёт тўғарагида ўзлигини ахтараётган шоир. Шубҳасиз, икки оғиз сўз Усмон Бек камол топган гулшан ҳақида.

Ўзбекистон аталмиш жаннатмакон диёр харитасида Паркент номи билан яралган бўстон бор. У етти кентдан ташкил топган. Ана шу кентларнинг бири — Чотқол тоғлари этагига гулдан дастурхон ёзиб тургувчи маскан Усмоннинг киндик қони тўкилган Чанги қишлоғи деб аталади. Бугунги ўзбек адабиёти чаманзорига кириб келаётган бир қатор паркентлик ижодкорлар борлигини бизнинг шарҳимизсиз ҳам зийрак ўқувчилар яхши билишади. Усмон эса уларнинг кенжаси.

Азиз шеърхон! Сиз уни қалбингизга чорланг. Зеро, у ўзининг илк тўпламида бир даста нур тутиб келаяпти. Нурнинг йўли эса ҳамиша хайрли бўлгай.

Маҳмуд Тоиров

ТУРОН

Оҳанги ошуфта гулни элитган
Булбуллар қўшиғи сўзингдир, Турон,
Совқотиб талпинсам меҳри илитган
Ўйчан онам кўзи кўзингдир, Турон.

Яссавий сени деб чекди фарёдлар,
Бу оҳ жаҳонгирга берди қанотлар.
Мирзо Улуғбекдан қолган зурёдлар—
Юлдузлар ўғлону қизингдир, Турон.

Бошингга «қатлиом» келди тиг қайраб,
Келди... саботингдан қолди тил чайнаб.
Фарзандларинг дорда кулдилар яйраб,
Чўлпонлар... шилинган юзингдир, Турон.

Билмадики ёғий, сабот бу қондан
Мерос ўтганлигин Гўрўғлихондан.
Халққа азиз қилган ерингни жондан,
Қадоқ кафтинг берган тузингдир, Турон.

Мени улғайтирди бир яшил диёр,
Олиҳимматлигин тасвирлаш душвор.
Ҳатто тошларида жозибаси бор,
Ўша Ватан ўзинг, ўзингдир Турон!

ОНА-ВАТАНИМ

Сендек буюк йўқ,
Сендек суюк йўқ.
Меҳрибон — мушфиқ,
Бағри куйик йўқ...
Она-Ватаним, Она-Ватаним,
Тенгсан кўксимда жона Ватаним!

Кўркингга тўймай,
Кўзим толади,
Ким сени мендек
Суя олади?!
Она-Ватаним, Она-Ватаним,
Юлдузлар сендан шона Ватаним.

Акбару Воҳид,
Яратган шоҳид.
Насиб этса гар,
Умрим етса гар
Буркайман сени —
Шона Ватаним,
Она-Ватаним, Она-Ватаним!

ЮРТ СЕҲРИ

Мен Чотқол кўксида яралган куйман,
Шудрингларга кўнглим чайиб улғайдим.
Жўшқинлик тиландим шалолалардан,
Харсангларга исмим ўйиб улғайдим.

Майин баргларини силаб андизни,
Кузатдим меҳрини — ерга илдизни.
Ялпиз терганлардан асраб, ялпизни —
Ариқчага тўшак ёйиб улғайдим.

Илк бойчечак кулса, қорни силжитиб,
Узмадим, қўймасчун қирни ранжитиб.
Жала лола баргин кетса тўзғитиб,
Поясига лабим қўйиб улғайдим.

Овлоқ далаларда ўчмаган изим,
Ўтсам, ёшлигингман, деб жилмаяр ним,
Эртақданмас, тоғдан — ҳув тизим-тизим,
Чинакам юрт сеҳрин туйиб улғайдим!

ҚАНОАТ

Ёшингга ёш қўшин Оллоҳ,
Ёшингдан ёш олмасин.
Меҳмон кутсанг, меҳмон қўйган
Ошингдан тош олмасин.

Ҳимматли бўл, ҳиммат аҳли
Ҳизр қўлин тутгайдир.
Бахил қўлин девона ҳам
Ҳассасида туртгайдир.

Ҳаниматдир ота-онанг,
Нозик кўнглин чуқтирма,
Болангдан гар иззат кутсанг,
Улардан юз ўғирма!

Ёмғирдан қочсанг, тақдир
Тутилтирар қорига.
Сен — бандасан, шукр қилиб
Яшайвергин борига...

АЗИЗ КАЛОМ

Ҳақ фарзин адо этсанг, фаришта дўстинг бўлур,
Изласанг бас, ҳар одим, қаричда дўстинг бўлур,
Ҳақ йўлига кирмасанг, ҳар ишда кўстинг бўлур,
Дилингдан адашсанг ҳам, динингдан адашмагин.

Тоғ билиб суйансалар, ортингга юриб кетма,
Дарё билса сокин оқ, соҳилинг ювиб кетма,
Ташналар кўза солса, ҳовуздек қуриб кетма,
Нокаснинг узугига кўз бўлиб ярашмагин.

Лозим жойда сўзлагин, обрўнг оҳорин сақла,
Қунигга яраб қолар, умринг баҳорин сақла,
Йўлингда сарғайганга меҳмонлик оринг сақла,
Тўрға муносиб туриб, пойгакни талашмагин,

Қиндик қонинг тўкилган шу тупроқ Ватанингдир,
Томири томрингдир, бадани баданингдир,
Ўйи ўйингдир, Усмон, айтгани айтганингдир,
Шу азиз каломингни ҳеч нега алмашмагин.

ИЛТИМОС

Зиммамда бир зил иш бор,
Зўр шеърлар ёзмоқчиман.
Шу кунларда силжиш бор,
Зўр шеърлар ёзмоқчиман.

Дўстим тўйга тортади,
Йўқ дейми, бош қотади.
Тажанглигим ортади:
Зўр шеърлар ёзмоқчиман.

Онам келин тусайди,
Дер: «қувватим сусайди».
Рост, хархашам узайди —
Зўр шеърлар ёз—моқ—чиман...

Ҳамма бир ён — дил бир ён,
Ҳамма сокин — дил гирён.
Жон юрагим, кел, бу ён —
Зўр шеърлар ёзмоқчиман!

МЕРОС

Ёниб кетди тандир ёноғи,
Не сўз айтиб эдинг аланга?
Кулчалар чидолмай тўкилди —
Занжирдек исёнкор танангдан.

Сигмадинг юмалоқ муҳитга,
Чиқдинг, тилинг кесди ташқари.
Мерос қолди қисқа умрингдан —
Шоирларга ёниш машқлари.

БАҲОР

Лолалар барг ёзар, келади баҳор,
Умидвор майсалар бўй чўзар кўкка.
Ёмғир сувларидан тўйинган анҳор
Мавжлари айланмиш тоза тилакка.

Олислаб, зангори кўкни қучяпти,
Болалар адирдан учирган варрак.
Қишнинг хотироти дилдан ўчяпти,
Баҳор завқларини қаршилар юрак,

Адирлар бурканиб, бошдан-оёғи,
Ям-яшил, анвойи гулзорга.
Маст булбуллар шодон сайроғи
Сано айтаётгандек баҳорга.

ҚУЗИҚОРИН

Чақмоқ тиниб, булут тўккач ерга зорин,
Пайдо бўлди оқ қалпоқли қўзиқорин.
Разм солиб майса янги ҳамсоёга,
Эҳтиёт шарт ҳозирланди ҳимояга.
Кекса арча кузатаркан, усти бошин,
Меҳмончага бир учириб қўйди қошин.
Дабдурустдан нур тушди-ю қалпоғига,
Қўзиқорин аланглади тўрт ёғига.
Топди ёғду сепаетган кўк сарҳадни —
Ёриштириб, кулаётган ҳалқа қадни.
Лол турганди юксакдаги кўк сарҳадга,
Билмай қолди тушганини толсаватга...

ЛОЛА

Лола, қандай дилга яқинсан,
Сен руҳимда чаққан чақинсан.
Муҳиблару муҳибаларни
Қўлларида ишққа талқинсан.

Лола, қандай тилга яқинсан,
Ростдек сулув, ҳаёдек жимсан.
Сен — яшил минбарга қизариб
Кўтарилган камтар халқимсан!

КЎНГЛИМНИНГ ЭРКАСИ

Кўнглимнинг шохларига тегмагин, меваси йўқ,
Кўнглимнинг боғларига кирмагин, эгаси йўқ.
Менинг кўнглимга кирсанг — мусофирдек

куйгайсан,

Мусофирга тушнукли кўнглимнинг шеваси йўқ.

Менинг кўнглим томмаган,

Сиёҳнинг худди ўзи,

Кўкламда уйғонмаган

Гиёҳнинг худди ўзи.

Ўзи ёққан гулханга —

Ўзини тутди ўзи,

Бекам деб бошлагани кўнглимнинг бекаси йўқ...

Хайрихоҳ бўлмоқ эсанг, елкамга елкангни қўй.

Қўй, ўзга тарафларга елгучи елканни қўй!

Ўз ерим тупроғига,

Ризқу рўз эккани қўй,

Ўзбекистоннинг менга четию чеккаси йўқ,

Ўзбекистондан бўлак кўнглимнинг эркаси йўқ!

ИФТИХОР

Қим куяди, иситмадан
Узун тун алаҳлаб чиқсам?
Қим кулади, субҳидамда
Офтобдек чарақлаб чиқсам?

Қим елкамга қамчи тегса,
Товонлари зирқираган?..
Дилозорга бало тилаб,
Яратганга чирқираган?

Қим мен ухлаб, ором олган
Нохуш тушим хушга йўйган?
Кеч қайтсам-да насибамни
Рўмолига тугиб қўйган.

Қим, онажон, сиздек мени,
Телбалигим кечиради?
Уйларимнинг адоғи йўқ —
Тонг отади, кеч киради...

Лойиқмидим жонингизнинг
Жон-жонида яшамоққа...
Эсим кириб, юрагимда
Бир ифтихор яшамоқда.

Менинг онам — шундай буюк,
Саботин тоғ йиқолмайди.
Камтарлигин ҳатто тупроқ
Уддасидан чиқолмайди!

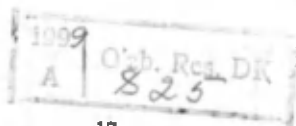
РАББАНО

Мазлум элга ҳадя этдинг ҳур замона, раббано,
Шухратин қушдек учирдинг, тўрт томона
раббано.

Байрам аҳли орасида кўксима тўлди фахр,
Олқиш айтар сенга боқсам — қайси ёна раббано.

Йўқ хавотир осуда тун, гулдек гулгун чеҳралар,
Бизга меҳринг тўкканингдан — бу нишона
раббано.

Сендан Усмон сўрди бу кун чин юракдан истагини
Кўрмасин энди маломат шу кошона, раббано.

ВАТАН

Жон олгани келган Азроил каби
Қизғалдоқнинг баргин тўкиб кетди дўл...
Аламдан булбулнинг гезарди лаби —
Капалак мотамга тўн кийди йўл-йўл.

Бошпанаси вайрон бўлган болари
Синган қанотчасин силкита олмас.
Майса елкасида дўлнинг бўлаги,
Бу юкни бечора силжита олмас.

Дўлнинг қилмишини эшитиб қуёш
Булутлар пардасин минг пора этди.
Нурли пайконида оқ офат эриб —
Тутуни фалакка буғланиб кетди.

Қайтадан табиат жонланди, бироқ
Юм-юм йиғлар эди болари шўрлик.
Унга Ватан эди — лолақизғалдоқ,
Ватансиз қолмоқдан борми зўр хўрлик?..

КУЗ

Барг тизгини шамол қўлида,
Истаган тарафга буради.
Кўзларимга илиб қўйди боғ —
Фотиҳ ва мутенинг сувратин.

Сувларнинг қўйнига қўл солдим,
Бир совуқ музлатди танимни.
Сувжон, айт, ёлвордим, айтмади —
Совуқчилик солган ғанимни...

СЕНИ КЕЧИРИШСА

Сени кечиришса қандай соз,
Руҳинг кўтарилар елкандек.
Гангийсан бир лаҳза — марҳума
Волиданг тирилиб келгандек...

Сени кечиришса қандай соз,
Фароғат — гумондан фориғлик.
Кечирим ортидан юракка,
Хапқириб киради ёруғлик.

Сени кечиришса қандай соз,
Демак дунёда энг бахтлисан,
Мен қайта туғилдим, деявер,
Ҳақлисан, минг карра ҳақлисан!

БОЙЧЕЧАК

Офтобни орқа қилиб,
Жилмаяди бойчечак.
Қирни томорқа қилиб,
Улғаяди бойчечак.

Етти кунлик умрида,
Етти кеч дилдирайди.
Ёнида лак-лак ёғий
Совути йилтирайди.

Етти субҳи ёруғлик —
Қуёшнинг суҳбатыда.
Ва қатл қилинади —
Исёнчи сифатида...

ХОТИРА

Аёл бешик тебратиб толар,
Атиргулдек навниҳол аёл.
Хотиралар калавасини,
Қайта-қайта йигирар хаёл.

Аёл бешик тебратиб толар,
Мунг — кўзларин ҳикоясида.
Мазали бир хўрсиниқ келар,
Уйларининг ниҳоясида.

Аёл бешик тебратиб толар,
Тин олганда, ойдин гузарлар.
Қизлигини ёдига солар —
Ойга тошган ҳуснбузарлар...

СУЮНЧИ

Куртак жажжи муштчаси бодом,
Унга ниманидир яширган.
Қизиқсиниб ўтади жилға —
Муз увоқларини таширкан.

Фасл ечинади уялмай,
Ҳамманинг олдида ошкора.
Тарновнинг ғалати йиғиси,
Кучайиб бормоқда тобора.

Ҳей, бойчечак, ҳей турна, эшит,
Баҳорни мен қишдаёқ кўрдим.
Омад сизга кулмади бу гал,
Суюнчи олмоққа улгурдим.

ШУҚРОНА

Кимнидир бахтли этмоқ —
Мен — шоирнинг вазифам.
Шуни адо этолсам —
Узилади насибам...

Тангрим беҳад меҳрибон,
Бандалари ғамида.
Бировга бахт бермоққа,
Юз йил керак камида!..

ИЛТИЖО

Соф табассум туғилмас лабда,
Туғилиши анча мураккаб.
Бунинг учун муҳими қалбдан,
Туғилиши керак мурғак қалб.

Соф табассум мўмёдек асил,
Қиздек кўҳлик, қимиздек хуштаъм.
У опичиб олиб инсонни,
Уча олар юксакроқ қушдан.

Соф табассум гўёки дазмол,
Оширмай бош чиқимларини
Йўл-йўлакай текислаб ўтар
Пешонанинг ғижимларини...

Соф табассум, о, илоҳий сас,
Қанотин еч тутқун қумримни.
Эвазига ҳадя этаман —
Бор умримни, бутун умримни!

ДИЛСУЗ

Юртим, вазминлигинг тоғларингда жо,
Серҳаракатлигинг — дарёларингда.
Ҳамиша сўраган тилагинг бажо,
Пирлар камарбаста дуоларингда.

Боди саболаринг ўзи бир қўшиқ,
Тинглаган зот борки шайдо бўлади.
Дилтортар бу қўшиқ юз минглаб бешик
Тебранишларидан пайдо бўлади.

Келганда кўкламни кўзлари яшнаб,
Боғинг-у, саҳройинг бирдек анвойи.
Шундай жаннатмакон тупроғин ташлаб,
Кета олар экан қайси анойи?!

Юртим, хотиржам бўл, мендан ҳар доим,
Умрим битганда ҳам боқмагин тушкун.
Сендан буткул олмас мени Худойим —
Қўйнингдан тўкилсам, қўнжингга тушгум.

АЛВИДО

Суратингга боқсам бағрим эзилади,
Ҳали ўзинг қаддингни роз тутмай туриб...
Кипригимга шудринглар тизилади,
Лабларингдан сутнинг ҳиди кетмай туриб
Бир йил яшаб нимани ҳам кўрдинг, укам?

Еш жонингга мушт ўқталиб қаттол ўлим,
Кўзинг очиб жовдирадинг, йиғладингми?!
Сўнг музлади манглайингга теккан қўлим,
Тоғлар сиққан дунёга сен сиғмадингми?!
Бир йил яшаб нимани ҳам кўрдинг, укам?!..

Ўн беш йилда кулган онанг бахти эдинг,
Шўрликкина қароғида нам қолмади.
Чўкди, отанг билагида шахти эдинг,
Бўйнингдаги мунчоғинг ҳам асролмади.
Бир йил яшаб нимани ҳам кўрдинг, укам?..

Суратингга боқсам, кўксим зирқирайди,
Ортгинангдан тол бешигинг ўкинтириб,
Тушларимда киприкларинг пирпирайди,
Акагинанг гўдакларга юкинтириб —
Қучоғига талпиниб жон бердинг, укам,
Бир йил яшаб нимани ҳам кўрдинг укам?..

ШЕЪР

(ШУҲРАТ ТОҲИРГА)

Шом. Бедор шўнғийман хаёл баҳрига,
Мириқиб тин олар хорғин кимсалар.
Қўққис тушган қулдек Макка шаҳрига,
Кўнглимда аланглар юпун мисралар.

Кийим харид қилиб хотиротимдан,
Бир-бир бутлаб чиққач бариини эгин;
Эркин нафас олиб — таъминотимдан,
Тузатиб чиқаман ёқаю егин.

Шарбат ичираман юрак қонимдан,
Саёҳат чоғида қақраса ёмон.
Мадор кўчираман қазиб жонимдан,
Уткинчилар туртиб ағнаса — тамом...

Шу кўйи тонг отар, қайтадан ёзиб,
Киприкда сайқаллаб саф-саф бандимни;
Ноширға элтаман, бағримга босиб,
Уйқуга бермаган жигарбандимни!

ҚОРА БУЛУТГА

Камзулинг мотамсаро,
Рўй берди не можаро?
Ярашмас бу туришинг,
Йиғла-йиғла, булутжон.

Ёш тўкилса доғ кетар,
Ўкинчу титроқ кетар.
Ўрнида япроқ битар,
Йиғла-йиғла, булутжон.

Боқ, ташна адирларга,
Соясиз қабрларга,
Саҳройи кабирларга,
Йиғла-йиғла, булутжон.

Қуримоқда бир баҳр,
Туздан инграб дарқаҳр,
Бўлар қиёмат ахир!!!
Йиғла-йиғла, булутжон.

МИЛЛАТИМ

Ўз тили, ўз қўшиғи,
Қомуси бор миллатим.
Ўз белбоғи, ўз тўни,
Номуси бор миллатим.

Шунчалар ҳароратли
Тупроғинг сўзга сиғмас.
Оловнинг ҳам қучоғи
Унинг каби иссиғмас.

Бахтиёрсан, миллатим,
Қувон, тўй қил, тўйлагин.
Сенга теккан осмоннинг
Энг мусаффо бўлаги.

Пахтаг — оппоқ виждонинг,
Донинг — чеҳранг мисли ол.
Озодсан, «чу» де отинг,
Жиловингда истиқбол.

Дилимдан тўкилгани —
Айёмингга тортиғим.
Чўксам мен чўкай, юксал,
Эй, жонимдан ортиғим!

БҮСАҒАДАГИ НУР

Бўсағадаги нур
Кун бўйи ётди.
Очилмади эшик,
Кун эса ботди.

Қаловланганча
Қайтди нур ортга.
Етолмади эҳ,
Аттанг... муродга...

САРАТОН

Очди буғдой сахий кафтини,
Кишмишларга ҳол болалади.
Кўз-кўз қилар ўзин саватда,
Ёз момонинг бол болалари.

Равоқлари мовий айвонда
Қуёш ёзни ўтирар кўриб.
Йўл қарайди, қорайиб қишни
Тамакига юборган мўри.

БИРОВДАН КУЛМА

Узингдан кул кулсанг,
Бировдан кулма,
Куздан кулма,
Қировдан кулма.

Аввал кулиб
Биров дардига,
Куз дардига, қиров дардига,
Сўнг юмшаса ироданг, кулма...

ҚУТЛУҒ КЕЛГАЙ

Қадамжолар бўшамади зиёратдан,
Иймон сабоқ олди оташ ҳароратдан,
Ситоралар дарак берди ҳаловатдан,
Иншооллоҳ, Темур йили қутлуғ келгай.

Раҳнамолар истиқболга юришдалар,
Эътиқод бу кўнгилларни саришталар,
Хос имомда саноғи йўқ фаришталар,
Иншооллоҳ, Темур йили қутлуғ келгай.

Руҳи уйғоқ миллатданмиз, гумроҳмасмиз,
Нафси бузуқ нокасларга ҳамроҳмасмиз,
«Аллоҳ биру, Расул барҳақ, паноҳдамиз»,
Иншооллоҳ, Темур йили қутлуғ келгай.

Ватан кўрки Темур қурган иморатдур,
Минорлари Байтуллоҳга ишоратдур,
Бу тупроқда эзгу ният ижобатдур,
Иншооллоҳ, Темур йили қутлуғ келгай!

Шитобли дунёдан карахтлар кетди,
Мевасин қолдириб, дарахтлар кетди,
Онгимда бир фикр ярақлаб кетди,
Менинг ҳам навбатим келиб қолди-ёв...

Юз йил умр гаштин сурганлар кетди,
Мўйловлари сабза урганлар кетди,
Кечагина отдек юрганлар кетди,
Менинг ҳам навбатим келиб қолди-ёв...

Биров шошиб келиб — ҳаяллаб кетди,
Бева — эрлаб... Бўйдоқ — аёллаб... кетди,
Пишиқлар аввал гўр тайёрлаб кетди,
Менинг ҳам навбатим келиб қолди-ёв...

Аё, мусулмонлар — ғофил қолмангиз,
Сизга тўймай боқсам, оғир олмангиз.
Қошимдан кетишга улгуролмангиз,
Менинг ҳам навбатим келиб қолди-ёв...

ВИДО

(Шоир Шавкат Раҳмон хотирасига)

Оғир эди, хўшлашиш,
Кўзимни юмиб олдим.
Оғажон, дардингизга —
Юзимни ювиб олдим...

...Тиловат поёнида,
Тиззам қалтираб турди.
Толдим, гўё елкамга —
Осмон чордона қурди.

Шамсиз уйга кетяпсиз...
Телба фикрга бордим.
Улмадиму оғажон,
Сиз билан бирга бордим.

Сиз қолдингиз, мен қайтдим,
Босини айтмайман.
Уксимангиз оғажон,
Мен ҳам бир кун қайтмайман!..

УЗМОҚЛИК ОҒИР

Фасоҳат гулшанин кезмоқлик оғир,
Сўзларни мунчоқдек тизмоқлик оғир.

Оналар кўзида зоҳир ҳасратни —
Чўнг мусаввирга ҳам чизмоқлик оғир.

Қиссалар ҳавойи, ҳаётда аммо,
Ёр дея ақлдан озмоқлик оғир.

Бағри куйикларнинг ярасин тирнаб,
Афгорлар қисматин ёзмоқлик оғир.

Мусофир юртларда, кишига эй воҳ,
Совуқ нигоҳларни сезмоқлик оғир.

Қистанмоқ ножойиз аҳли иймонга,
Оллоҳнинг фарзини бузмоқлик оғир.

Энг буюк бурчингни унутма, Усмон,
Ватаннинг қарзини узмоқлик оғир.

* * *

Хур роҳи йўққа қийин,
Дилхоҳи йўққа қийин.
Босган қадами хатар,
Пойгоҳи йўққа қийин.

Муслимлар, бу ҳақ! — деган
Гувоҳи йўққа қийин.
Бош уриб борар одил
Додхоҳи йўққа қийин.

Тўкарга мижжада ёш,
Тил оҳи йўққа қийин.
Усмон, сенинг Худонг бор,
Оллоҳи йўққа қийин!..

ХИЕНАТ

Юрагим ҳали тетик,
Ғам-ла муштлашган эдик —
Пинагини бузмади.

Саботим ҳам жойида,
Рақибимнинг пойида —
Титрамади лангардек.

Муштларим очилмади,
Ешларим сочилмади —
Руҳим тутди камардек!

Бурним қонаганда ҳам,
Жоним жўнаганда ҳам —
Бунча алам қилмасди.

Мағрур турган бошимни
Эгиб қўйди, сочимни —
Оқ байроқ кўтаргани...

РАҶИБ

Анойими, довдирми, шумми —
Раҷиб раҷиблигига борар.
Мерови ҳам уйқунгда йўқлаб,
Утакангни ёриб юборар.

Саводлиси айниқса хавфли,
Яхши танир оқу қорани,
Муштан оғир мисол келтириб,
Очиқ қилиб кетар орани...

ШЕЪРИЯТ

Сен туфайли мушарраф бўлдим,
Ишқ бахтига, севиш бахтига,
Меҳри уммон санам олдида
Ошиқ бошим эгиш бахтига.
Шеърият — ҳам, ошиқ бошимсан,
Кўзимсан, қабоғим, қошимсан.

Сен туфайли осмондан баланд,
Ердан вазмин, майсадан пастман...
Чечакларни атридан эмас,
Мангу тушмас қадридан мастман.
Гуллар сўлса тўккан ёшимсан,
Ўз дилимдан теккан тошимсан.

Умид деган бир буюк куч бор,
Тутиб турар инсонни дунда,
Андалиблар ортимдан юргай,
Умидларим ушалган кунда.
Ул кунларга элтар дошимсан,
Сарбонимсан, сафардошимсан.

КЕЛДИ

Истиқлол, изингдан ҳур кунлар келди,
Онги соф, либоси дуркунлар келди.
Истибод қулфлаган сандиқлар синиб,
Сандиқда сарғайган туркумлар келди.

Юзага чиқди юк кўтарган элим,
Қора кунларинг ҳам ўтаркан, элим.
Кўйингда етмиш йил саргардон елиб —
Бағрингдан узилган сургунлар келди.

Чўлпон осмонини безади яна,
Усмон ошёнини безади яна,
Ҳар уйда нафаси эсади яна,
Фитрат, Сўфизода, Жулқунлар келди.

Соҳилга урилиб қайтиб толмади,
Танлаган йўлидан асло қолмади.
Ғаюр харсанглар ҳам ушлай олмади,
Тўсиб бўлмайдиган тўлқинлар келди.

Қўнглимга курашчан боболар ёди,
Безовта тушларим таъбирин солди.
Фақат бир куч бўлиб, бирлашмоқ қолди,
Тўқсон олти бўлак бўғинлар келди.

ИУҚЛОВ

Ай, Маҳатжон, юрагимни эздинг-ку!..

(Муҳаммад Раҳмон)

Осмон тубсиз, ер ҳам ундан кам эмас,
Дўстим кўпу сенчалик ҳамдам эмас,
Сени ютди, бироқ ер хуррам эмас,
Ер ғамини еганмидинг, Набижон.

Қирда серноз бинафшалар товланди,
Кўк кийган қиз кўзида ёш сирғанди,
Кўкрагингда янги фасл уйғонди,
Бир калом сўз десангмиди, Набижон.

Қўйманг девдим, кўксин эзиб қабр тош,
Унашмади ўрнатдилар, жабр тош.
Айтмай кетдинг, ҳув азадор қаҳр қош,
Тўлган сабр косангмиди, Набижон.

Тирикларни ёқиб кетди жозибанг,
Қалдирғочлар тақиб кетди хотиранг,
Фарёд айлар ҳар кун куйиб волиданг —
«Мени кўмиб ўлсангмиди, Набижон!..»

Жондош дўстим, қалбим қолди ҳувиллаб,
Томиримда ҳажр сойи увиллаб.
Учиб ўтди, гала турна чувиллаб,
Лоақал бир ўтсангмиди, Набижон...

Далли қалбим, девона қалбим,
Қин, риёга бегона қалбим.
Бексан, яша бекона қалбим,
Чўғда бор пинҳон гулғула бил,
Офтобдек самимий кула бил.

Меҳваридан чиқма имоннинг,
Инига чўп суқма ёмоннинг,
Рақсига қизиқма илоннинг
Тишларига оғу тўла, бил...
Ҳамиша сен сергак бўла бил.

Эплай олсанг осмон кўзин арт,
Ҳар қалб учун бу зарур, бу шарт!
Елғиз тортса тошни ёрар дард,
Гул дарди — чун гулдек сўла бил,
Гунг қадри — чун тилдан қола бил!

Эй қаландар, эй дарвеш қалбим,
Ёлғонга ёт, ростга хеш қалбим.
Юракларга илак эш қалбим,
Юпунларни кийинтира бил,
Офтоб каби суюнтира бил!

Худони танитди — Худосиз,
Яхшини ёмондан танидим.
Бир гиёҳ унмасин дуосиз,
Ўт ўсмас ёбондан танидим.

Онамни танитди — беона,
Хонамни танитди — девона.
Эландим, эл бўлмас бегона,
Ётни имтиҳондан танидим.

Инимни танидим исидан,
Синглимни танидим — қизидан.
Туғёндан тандирдек қизисам —
Иссиғимни қондан танидим.

Ростни қаддим ростланиб айтдим,
Ёлғон айтсам, тисланиб айтдим.
Ёр рухсоринг излаган пайтим —
Гули хиромондан танидим.

Қуёшни тонг отмай илғадим,
Хотиржам донг қотмай илғадим.
Совуқни совқотмай илғадим,
Илғамоқни онгдан танидим.

Умрим ўттиз-қирқ ўртасида,
Ёқмай қолдим уч-тўрттасига.
Уч-ей, Усмон, туш ўртасига,
Жаҳаннамни жондан танидим.

«САРВҚОМАТ ДИЛБАРИМ» ҚИССАСИНИ УҚИБ

Турфа тақдирларнинг шоҳиди бўлдим,
Турфа кимсаларга тутиндим дарддош.
Совуқда қолган — сиз, гўё мен тўндим,
Илѐс оға, сизга тилайман бардош.

Адашган оз эмас умр боғида,
Билмай адашмоқ ҳам мумкин гоҳида.
Уғлингиз «Амаки» — деган чоғида...
Илѐс оға, сизга тилайман бардош.

Қўш ўт орасига тушса — тош куяр,
Айтса — тил, йўқса — дил, тўкса ёш куяр.
Синиқ рўйингизга кекса-ёш куяр,
Илѐс оға, сизга тилайман бардош.

Ошнолигим йўғу, шоир зотина,
Негадир сўзима йўқдек хотима.
Урнашиб қолгансиз хотиротима,
Илѐс оға, сизга тилайман бардош.

ИЗҲОР

(Д.. га)

Сиз кўнглим кўшикида кулган қамарсиз,
Мужгонига чашмим илган қамарсиз.
Не бахт менга насиб қилган қамарсиз,
Мушк ҳўплаб тўймайман кулгичингиздан.

Сочингиз селсангиз тун қалқиб кетар,
Табассум этсангиз кун балқиб кетар.
Ағёрлар жонимни бир чақиб кетар,
Мушк ҳўплаб тўймайман кулгичингиздан.

Куртаклар дарс олар иффатингиздан,
Ваҳ, кимлар қарз олар суҳбатингиздан,
Ёлғиз мен мосуво узлатингиздан,
Мушк ҳўплаб тўймайман кулгичингиздан.

Сиз қадри қаримас атиргулимсиз,
Хуш атри аримас атиргулимсиз.
Дунёда бор гулга татир гулимсиз,
Мушк ҳўплаб тўймайман кулгичингиздан!

КУМУШБИБИ МАРСИЯСИ

Кўнглим сайхонида ниш урган гулим,
Саодат кўрмайин қиш урган гулим,
Умрига қабоҳат тиш урган гулим,
Ўзинг-ла олакет бебахт бегингни...

Киприги зулматга тус берган ёрим,
Кулгиси райҳонга ис берган ёрим,
Ёноғидин офтоб нур терган ёрим,
Ўзинг-ла олакет карахт бегингни...

Жилмайиб жон бердинг, кафтимни тутиб,
Балки кўз олдингдан Марғилон ўтиб.
Келолмади жонинг асрашга етиб,
Ўзинг-ла олакет бадбахт бегингни...

Бегинг энди бекмас, қисматин қули,
Жисмини чулғаган айрилиқ тили,
Ёнингга ол, кимга даркор ҳосили,
Илдизи кесилган дарахт бегингни...

МУҲАББАТ

Шудрингдек норасидасиз,
Жонимнинг орасидасиз.
Субҳидамда ўпилмаган,
Атиргул оразидасиз.

Лабингиз лаълида лайли
Латофатлар шивирлайди.
Сизни кўрсам танга тушган
Кўлдек дилим жимирлайди.

Ҳажрингиз ичмайин тўйдим,
Ўзимни бепичоқ сўйдим...
Аламдан гоҳ қучиб ўтни,
Учоқни ўйлатиб қўйдим.

Само сайлида ғаш тортдим,
Хаёлот уфқига ботдим.
Қизғалдоқмас, теринг қирга
Дилимни парчалаб отдим...

Фасллар бир-бирин келди,
Баҳорлар бир ширин келди.
Севардим-ку, нечун сиздан —
Кўзларим яширгим келди?!

СЕНИ ДЕБ

Сени бахтсиз деганлар
Уялиб қолиши-чун.

Хурган итдек тилига
Суяниб қолиши-чун,
Мен дунёга келганман,
Мен дунёга келганман.

Сен жавоб беролмаган,
Сўзларга жавоб бўлиб.
Сен учун ҳозирланган
Сихларга кабоб бўлиб,
Мен дунёга келганман,
Мен дунёга келганман.

Гул-гул бўлиб келишин,
Гул-гул бўлиб кетишин,
Гулни қадрин билолган
Булбул бўлиб кетишин
Одамларга айтгани,
Одамлар тушунмаса,
Одамлар тушунмаса,
Одамлар йўқ тарафга
Сени олиб кетгани,
Мен дунёга келганман,
Мен дунёга келганман.

УТИНЧ

Сендан айро кунлар — ҳаёт эмасдим,
Тирилди кўзларим кўзингга тушиб.
Қанотлари музлаб тўнган байтларим,
Бўғзимдан булбулдек чиқдилар учиб.

Калима айтолмай бийрон тилимни
Тишлаб тошдек тунни ўтказганим рост.
Сен томондан келган хабарчи — ойни,
Сийлаб кипригимга ўтқазганим рост.

Ой билан тиллашиб бўлурми нодон,
Шамоллар чимчилаб кулса этимдан;
Оғриқни сезмадим, ахир у кезлар
Оғриқни оғритган оғриқ эдим-да...

Мана, ёнингдаман, танимга қилдек
Оғриқ юқишидан хавфсираб ғоят;
Ҳаётим! Биз энди биргамиз, дегин,
Айро яшамоқдан бездим, ниҳоят!..

ҚУНГИЛ

Д. га

Гарчи тожни кийсам-да,
Хукм сиздан — хонимсиз.
Давлатим ўз киссамда,
Сиз — хазиначонимсиз.

Руҳимга ўй кушанда,
Қалам қақрар қонимсиз...
Дил тўлғоққа тушганда —
Кечирган туғёнимсиз.

Муҳаббат диним эса,
Қиблам — сиз, иймоним — сиз.
Кессин тилимни кесса...
Барқарор паймонимсиз!

Умрим шундай мушкулки,
Этгувчи осоним — Сиз.
Юрагим — шахсий мулким,
Сиз «бор-йўғи» жонимсиз!..

АРМОН

(*Ғайратға*)

Дилдан банд тутиб севдим,
Тилдан қанд тутиб севдим.
Узим қон ютиб севдим,
Севолмадим бұлакча...

Тот сўзга меъмор бўлдим,
Ет кўзга девор бўлдим.
Телбариб бемор бўлдим,
Севолмадим бұлакча...

Келсанг Сирдек тошардим,
Кулсанг нурдек ёшардим.
Нақ жонимда яшардинг —
Севолмадим бұлакча.

Тонганинг тақдир дедим,
Йиғлама ахир дедим.
Шундай кенг бағир эдим,
Билмадинг-ку кўлмакча...

Осмонимни занг босди,
Сени хотиранг босди.
Қалбимдан бир дард ўсди —
Узунлиги — тилакча!...

ЧОҒИР

Йўлиқтирди умр бекати,
Тўхтаб. Суйиб. Утиб кетдим мен.
Тутмадим, тенгсиз бекани
Нигоҳимда ўлиб кетдим мен.

Хотирани тиклади чоғир,
Қайтиб ўша бекатга бордим.
Шамол, бир тош рўмолча қолдир —
Оловларни ўртаб юбордим...

Келар эди, о, тенгсиз бека,
Бесаранжом бир гўдак қўлда.
Қадрим, сени ахтардим, эҳ-ҳа,
Етибмидинг тошойна йўлда.

Утган гап шу, бори тўрт жумла —
Кўнглим кўкка кўплаб юбордим,
Мен қадрдон тутиндим хум-ла,
Чоғир умрим ҳўплаб юборди...

ИҚРОР

Ўзим бемор, ўзим табибман,
Ўзим афёр, ўзим ҳабибман.
Ўз жонимни ўзим чақибман..
Оғриғи ўзимга билинди.

Йилт этди-ю, ўчди муҳаббат,
Армонларга кўчди муҳаббат.
Захга бериб тўшни, муҳаббат —
Оғриғи ўзимга билинди.

Айбситмам ҳеч кимни ҳеч чоғ!
Англадим гўл эканман нечоғ,
Уриб кўрдим ўзимга пичоқ,
Оғриғи ўзимга билинди...

БУ ФАСЛ

Бу кун ер остидан потраб чиқади,
Жигарим жигаранг атиргул бўлиб...
Бефарқ ўтолмайсан, ҳар бир япроғи
Кўзларинг олади шудрингга тўлиб.

Бир кун ер остидан потраб чиқади,
Қалбимга мәрмартош бўлолмайди ғов.
Бефарқ ўтолмайсан, қонсиз юзингда
Ҳижолат ёқади арғувон олов.

Ажабмас ўшанда, эй муз маликам,
Кўнглинг юм-юмшаса баҳорги қордай,
Қабримга сиғмайин тошиб чиқаман —
Васлингга бу фасл, ухламоқ ордай...

ЁР УТАДИ

Ғамза билан сувга боқиб,
Ёр ўтади, ёр ўтади.
Кўзларидан шуъла ёғиб,
Ёр ўтади, ёр ўтади.

Сочлари соғинчнинг йўли,
Қошлари қатлимнинг қўли
Мафтун этиб ўнгу сўлин,
Ёр ўтади, ёр ўтади.

Муштоқ эдим, боқмади ёр,
Шуъласидан тақмади ёр.
Энди Усмон ўлгунича —
Ёр ўтади, ёр ўтади.

БИР КҰҲНА ТҮЙҒУ БОР

Қим бизни ёшлигин совурди деган,
Энди қолган умри — ҳовурдир деган.
Эҳтимол шамолга довурдир, деган,
Ишонманг сўзига, алдар севинчим,
Авлиё бўлса ҳам, агар севинчим.

Бир кўҳна туйғу бор қаримас асло,
Вужуддан юракдек аримас асло,
Ҳамиша биз билан, наримас асло,
Шоирлар севги деб атар севинчим,
Қалбим сизга ёзиқ дафтар севинчим.

Биз кутган, кутмаган хатарлар ўтди,
Қадарлар қолмади, қадарлар ўтди.
Юрагим кўшкин хуш хабарлар ўпти —
Турналар албатта қайтар, севинчим,
Тўйимизда ёр-ёр айтар, севинчим!

ТАЗАРУУ

Юрагингга нега қамадинг,
Нега қўйиб юбормайсан ҳеч?
Мен адашиб киргандим ахир,
Маликам кеч, гуноҳимдан кеч..

Уч кун азиз эмасми меҳмон,
Мен азиэман уч йилдан бери.
Бунчалар кенг, бунчалар тоза,
Мени асраб келётган еринг!

Яшаяпман кам-кўстсиз, аммо
Нолойиқман иззатга рости...
Ҳайда мени, соқит бўл мендан,
Аъмолим ноинсонга хосдир.

Мадад кутсанг ер чизиб турдим,
Қўл чўзмоқни билмадим-ку эп.
Нега шодсан, барибир шодсан —
Битирдим-ку ич-этингни еб...

Юрагингга нега қамадинг,
Нега қўйиб юбормайсан ҳеч?
Мен адашиб киргандим ахир,
Маликам кеч, гуноҳимдан кеч...

ТУШ

Юрагимни шимариб,
Сизга етаман дедим.
Қувса толе ёрлигин
Исбот этаман дедим

Шаштим узанги бўлди,
Ниятимнинг отига.
Шамолдек эсиб кетдим,
Шабистоннинг ортига.

Ғаюр тоғлар тиклашиб,
Тўсишганда йўлимни,
«Ё висол» деб ҳатладим,
Уйламадим ўлимни!...

Очқасам ор ош бўлди.
Сувсасам сув ёш бўлди.
Остимда қўнғир тупроқ,
Устимда қуёш бўлди.

Етдим сизга шу таҳлит,
— «Кечикдингиз?»... Наҳотки?
Тангрим, мени бу тушдан,
Бир амаллаб уйғотгин...

ЭСЛАШ

Куюқ кипригингиз қаърида кетган,
Оқарган сочимнинг ҳақиқий ранги.
Чўғда лаҳча куйган тамғадек ботган,
Кўксимга кулгунгиз биллур жаранги.

Эй жоним қатига ёдини қадаб,
Кўнглим қирғоғидан учган оққушим.
Ҳар гал ашъор битсам мен сизга атаб,
Хапқириб кетади мажруҳ қалб қушим.

Балки унутгансиз, ёт гўша ҳатлаб,
Ёт гўша эркаси бўлганингиздан?
Мен инграб келурман чўғга босиб лаб —
Сиз-ла айро тушиб қолганимиздан...

Ўйламанг ёзганим етса гар сизга,
Аламим тўкардим сатрлар аро.
Ахир нетай бўлак бирорта қизга
Кўнгил қўёлмасам, мен бахти қаро.

Айрилганимиз йўқ, ҳали ҳарқалай,
Руҳим шу девона ўйга ўрайман.
Ҳануз тушларимда сизга бир талай
Гулдасталар тутиб имдод сўрайман...

ИШҚСИЗ ҚҰНГИЛ ҚҰНГИЛ ЭМАС

Кўзларингга ёш инибди, йиғлабсан,
Юр сени қирларга олиб кетаман.
Бу ерларга ётлигингни илғабсан,
Юр, сени қирларга олиб кетаман.

Ёр-ёр айтсин бошимизда тўрғайлар,
Бедор айтсин бошимизда тўрғайлар,
Ортимиздан ағёрлар кул бўлғайлар —
Юр, сени қирларга олиб кетаман.

Ишқсиз кўнгил кўнгил эмас, буюмдир,
Бу ерларда ишқ-муҳаббат ўйиндир...
Кўзлари тўрт лолаларни суюнтир,
Юр, сени қирларга олиб кетаман!

ИБТИДО

Жаранглади қадаҳдек кулгинг,
Майдек мастон лабларинг ёнди.
Ёноғингда ярқиради ёр,
Мен бир умр излаган ёмби.

Жаранглади қадаҳдек кулгинг,
Мунглаз жилди хотирдан йироқ.
Тушиб келди ойдин чаккангга —
Зимистондан икки қўнғироқ.

Жаранглади қадаҳдек кулгинг,
Гул тамшанди муаттар тотдан.
Уша ондан мен — жажжи тўрғай,
Гуллар исмин ўчирдим ёддан!

Қизлар дилим ҳушлаб алдади,
Омад қўлим ушлаб алдади.
Сизни гулфурушлар алдади,
Иккаламиз жабрдийдамиз...

Эркаласа — нурга йиғлаймиз,
Қиё боқса — қирга йиғлаймиз.
Кўнгил тўлса, бирга йиғлаймиз,
Иккаламиз жабрдийдамиз...

Мен — ғам шоҳи, сизсиз маликам,
Шодлик олмас бизга алик ҳам.
Қадримиз йўқ, чақачалик ҳам,
Иккаламиз жабрдийдамиз...

Тош отганга тош тегсин, омин!..
Қелиб бизга бош эгсин, омин!..
Биз йўлини тутдик — Аллоҳнинг,
Иккаламиз жабрдийдамиз...

ТУШГАН

Зил дард бор, дилимнинг қатига тушган,
У Қайсни — Лайлига хатидан тушган.

Қаламим Баҳромни Дилором томон,
Учирган қушининг патидан тушган.

Кулмангиз, ахир бу майиб мисралар
Лат еган дилимнинг латидан тушган.

Ёзганим риндона, тушдим зиндона —
Тушганлар муҳаббат жатидан тушган.

* * *

Жилмайиб жамолингда,
Жозоба содир этдинг.
Зухродек мен беишқни —
Узингга Тоҳир этдинг.

Кўзларинг чақмоғида,
Жоним булутдек тилиб,
Хўб йиғлатиб қошингда —
Камалак зоҳир этдинг.

Тун билан кун ҳеч маҳал,
Бир пайтда кечмагани,
Сочинг кўксингга ташлаб —
Иккисин ҳозир этдинг.

Тангри ҳам Усмон дилин
Этмаган ғамдан халос,
Ер, ширин тақаллум-ла
Ғамларин охир этдинг.

СУНГГИ ЧОРА

Дўст бўлмадик, ғанимиз —
Чиқишмадик, муҳаббат.
Мен — мусофир, сен — муқим,
Сиғишмадик, муҳаббат.

Яшатмайин дунёнгни —
Феълинг каби торлиги,
Кетганимда, қўл келди —
Икки дунё борлиги...

ХОНА ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Усмон Азимга

Беканг сени тутарди шинам,
Кўринардинг қасрдек кўҳлик.
Шамоллар пайт топишсалар ҳам,
Деразангга қилмасди шўҳлик.

Кенг дунёга сиғмаган одам,
Сенда ўзин эркин сезарди.
Бекангда зар йўқ эди зотан,
Сени меҳри билан безарди.

Епилмасди эшигинг бетга,
Ланг очилиб кулиб турарди.
Қайғуларни қўйиб бир четга,
Беканг енгил қушдек юрарди.

Остонангдан хатлаган ҳамон,
Ишон, кўнглим увишди бирам.
Жовдирайди сарғайиб ҳар ён —
Чироқларинг бунчаям хира?!

Не синоат рўй берди ўзи?
Борми сабаб, борми баҳона?
Нимага нам деразанг кўзи,
Беканг кетиб қолдими, хона?!

ТИЛИМДА НАВОЛАР БОР

Оҳимнинг остонасин босиб бир йўқламайсиз,
Бир энлик мактуб нима? Ёзиб бир йўқламайсиз.
Беарқон кетдингизу осиб бир йўқламайсиз?
Менинг ҳам жоним битта, икки деб хато қилманг,
Сиртмоқда халинчакдек силкитиб адо қилманг.

Ҳар тола сочингизга қирқтадан совчи бормиш,
Ичида кўнглингизни овлаган овчи бормиш.
Алпомишкелбат эмиш, мингани Бойчибормиш,
Алпомиш келиб-кетган, келмайди хато қилманг,
Андиша қилинг бир оз, йўқ жойдан ато қилманг.

Тилимда наволар бор, булбуллар тилаб юрган,
Сиз солган савдолар бор—жонимни силаб юрган.
Санамсиз, ситам билан Усмонни сийлаб юрган,
Бир менга муносибсиз, менсимай хато қилманг,
Солланган сочингизни мен силай, гадо қилманг.

ЧАШМИНГИЗ ЗИЛОЛИГА

Болари айланади дудоғингиз болига,
Қалдирғоч қалин жамлар, қошингиз ҳилолига,
Ўзингиз билан бандсиз, боқмай ошиқ ҳолига,
Нигоҳим юзин намлар чашмингиз зилолига.

Ишқим сўзга ўгиришга тилмочлар бетлай олмас,
Сиз томон ўгрилишга қуёшлар бетлай олмас.
Ваҳ кўнгидга киришга юввошлар бетлай олмас,
Нигоҳим юзин намлар чашмингиз зилолига.

Елкангиз елпир қирқта шаршара шивирлари,
Сасидан сархуш бўлиб сеҳрлар қимирлади.
Жонимни жимирлатиб зулфингиз жимирлари—
Нигоҳим юзин намлар чашмингиз зилолига.

Қайғудан олисдаман, шодликка етганим йўқ,
Илҳақсиз, изҳор уйин эшигин чертганим йўқ,
Не гулсиз, ёнингиздан ҳалиям кетганим йўқ,
Нигоҳим юзин намлар чашмингиз зилолига.

СЕВГИЛИМ

Д... га

Юзингда қачонки ханда кўраман,
Йўқотган ҳушимни сенда кўраман.
Узимни бир ожиз банда кўраман,
Севгилим, меники бўлармикансан?

Диёнат ахтариб, риёга етдим...
Кун чиққач мен ғариб зиёга етдим.
Жилмайдинг бир жонбахш қиёга етдим,
Севгилим, меники бўлармикансан?

Шеър битдим. Сўз топсам, топилмас туроқ,
Шеър қалбим истару, қалб шеърдан йироқ.
Мен сени Худодан сўрадим, бироқ,
Севгилим, меники бўлармикансан?

УЧ ОЙЛИК БАҲОР

Баҳорга сиғмади шўхликларимиз,
Уч ойлик баҳор ўтдию кетди.
Ортидан йиғлади шўхликларимиз,
Уч ойлик баҳор ўтдию кетди...

Кечир мен ношудни кулмай омадим,
Шеър битиб васфингни куйлай олмадим.
Бир даста гул билан сийлай олмадим,
Уч ойлик баҳор ўтдию кетди...

Ёз ёниб келди, ёр ёндириб кетар,
Юракда бир нима қолдириб кетар,
Эҳтимол фироғи бошимга етар,
Уч ойлик баҳор ўтдию кетди.

ИҚРОР

Кириб келдим нафратим кийиб,
Оловларим жиловлаб аранг.
Нафратимни ечиб лаълингга
Илиб қўйди иссиқ истаранг.

Ой ютинди чеҳранг ранжида,
Тун сочингни турмаклаб кетди.
Кулдинг, қаҳрим ғилофга кирди,
Кулдинг, меҳрим куртаклаб кетди.

Кулавердинг, қўнғироқ зулфинг,
Жаранглари бутун танамда.
Бас, тенгсизим, мажнунваш кўнглим,
Бор гуноҳинг кечди, чамамда!

Кечаларим оғир кечди,
Сенсиз кечган кечаларим.
Икки чашмим остонангга —
Юлдуз сочган кечаларим.

Шум фироқнинг зил дардидан,
Товонларим толиб кетди.
Бўғзим тилиб чиққан оҳим,
Томоғимда қолиб кетди...

Қайтмоқ оғир, ўзимдек хор
Кузни бирров ёдлаб ўтдим.
Нураган ишқ обидаси —
Хазонларни хатлаб ўтдим.

Гулим, нима қилиб қўйдинг,
Қалбсиз қолдим кузга кириб.
Мен кундага айланаман,
Сен яшайвер юзга кириб...

КУЙГАН КУЙЛАСА

Қоннинг қўшиғига томир титрагай,
Қадақ жарангига чоғир титрагай.
Ғуссам Қайсга етса, оғир титрагай,
Суймаган қилт этмас суйган куйласа.

Оловга ўзини урар парвона,
Уртанмоқ гаштини сурар парвона.
Куймагандан йироқ юрар парвона,
Куймаган милт этмас куйган дардига.

Киприк бевақт кетса, қошлар йиғлайди,
Еноққа юмалаб ёшлар йиғлайди.
Овозин чиқармай тошлар йиғлайди —
Дард дилин толқондек туйган куйласа.

Ожизнинг устидан зўр бўлиб кулма,
Номард ўчоғида қўр бўлиб кулма,
Ошиқсан, Усмон ҳеч жўр бўлиб кулма —
Ошиқнинг устидан кулган куйласа.

Лабларинг қип-қизил капалак,
Уйнайди, ўйнайди, ўйнайди.
Журъатим тўхтаган чархпалак,
Уйлайди, ўйлайди, ўйлайди...

Сочларинг ўралган зимистон,
Бармоқлар қўнолмай бўйлайди.
Юрагим чиқолмай ҳибсдан,
Бўзлайди, бўзлайди, бўзлайди...

Қарахтман ўйнидан дунёнинг,
О, сенга тикилмай бўлмайди...
Бехато санчилар мужгонинг,
Нимага ўлдириб қўймайди?!

ФОТИМА БИЛАН ЗУҲРО

(Муҳаммад Юсуфга)

Бир-бирига сездирмай —
Ич-ичидан куяди,
Фотима билан Зуҳро —
Бир йигитни суяди...

Она—она-да, бирдек—
Икковини суяди.
«Евлашманг» деб ҳар кун
Қулоғига қуяди.
Гап олмас, бири кулса —
Бири қовоғ уяди,
Фотима билан Зуҳро —
Бир йигитни суяди...

Опа шойи кийган кун,
Қандай ўзин тияди?
Эртасига қасдма-қасд
Сингил атлас кияди...
Бирга қўшиб иккини —
Қўшнилар лоф уяди...

Нима бўпти — севмоқнинг
Бор эканми уяти?!
Севмоқ шараф эканин —
Дил-дилидан туяди!
Фотима билан Зуҳро —
Бир йигитни суяди...

Хўрсинсам, чақинлар пойимга тушди,
Уксинсам, кипригим булоқлар қучди.
Кўнглим кўчасида улғайган сулув
Лоақал ҳолимни сўрамадинг ҳам.

Жайронлар ҳуркмади, қирга бўйласам,
Арслонлар жилмайди бошин силасам.
Майса изим ўпди умрин тиласам,
Сен эса бир зумга қарамадинг ҳам.

Қарғасанг кетардим умидим узиб,
Ҳайдаган гўшадан бир умр безиб,
Чеҳрамдан муддаом юрдингу сезиб,
Гарчи севмасанг-да, қарғамадинг ҳам.

Шўрманглай эканман азизим рости,
Йигирмада бошим лайлакқор босди.
Шу ҳолгача етдим, илиқ кафтинг-ла,
Халос бўлармидим, курамадинг ҳам...

ТҮРТЛИҚЛАР

Меҳримнинг меҳробидан жой бердим,
Шоҳим не истаса рой бердим.
Яшадим беқалбу, беҳушу, бежон,
Ўзимда неки бор, бой бердим.

* * *

Мўрт тоққа суяима, синиб кетмасин,
Йиқилиб кўзларинг тиниб кетмасин.
Этагингга тикан илашса отма,
Бирор боққа тушиб, униб кетмасин.

* * *

Янглишдим кўп бора, тонмайман асло,
Ким айтди дўзахда ёнмайман асло?!
Жаннатисан, дея келтирманг далил.
Мен ўз билганимдан қолмайман асло.

* * *

Девонани ғарбу шарқ қизиқтирмас,
Бозору, паст-баланд нарх қизиқтирмас.
Диққатин тортмоққа овора бўлма,
У ўз хаёлига ғарқ, қизиқтирмас.

* * *

Жоҳил юввош тортса — оқилга етгай,
Оқил гар тош отса — жоҳилга етгай.
Вазмин бўл, беқарор қайиқдан кўра
Кема илгарироқ соҳилга етгай.

ПАРКЕНТ ТАЪРИФИ

Паркент кўҳна истехком,
Чотқол метин кўксидир.
Ой қуббаси, сержило,
Қуёш яқин дўстидир.

Бу элатнинг қизлари,
Юлдузларга юз чайган.
Йигитлари кўксида
Тиғ турса ҳам жилмайган.

Заминига чўп тушса,
Ниҳол бўлиб солланар.
Турнакўз булоғидан
Бемор ичса жонланар.

Бу элатнинг деҳқони
Бозорда тортишмайди.
Бежизга шаҳарликлар
Танти деб айтишмайди.

Етти қишлоқ Еттикент,
Етти азим чинори.
Ардоғида улғайган,
Усмоннинг ифтихори!

Тумор қилай бўйнимга,
Босган изинг бер, Паркент.
Баҳорингни бермасанг
Берма, кузинг бер, Паркент.

Таъм билмас бир гадонгман,
Тугаёзган адонгман..
Шакарингни бермасанг
Берма, тузинг бер, Паркент.

Ранжимаيمان хасис деб,
Лаб босгайман азиз деб!
Оловингни бермасанг
Берма, музинг бер, Паркент.

Уч йил ёндим гулхансиз..
Ёндирди ҳув гулхан қиз.
Ёқса ёқсин бир умр,
Уша қизинг бер, Паркент!..

ХУМСОН ҚИЗИ

Кулгичида қуёш балқиган,
Ишвасига ҳилол қалқиган.
Дуррасига ибo танғиган,
Хумсон қизи, бир қиё боқинг.

Кокилингиз кечага бўёқ,
Хандангиз булбулга иштиёқ,
Эй ёноғи юлдузга маёқ —
Хумсон қизи, бир қиё боқинг.

Янглишмадим, ҳа, сиз фаришта,
Бир кафт оловсиз шу туришда.
Нигоҳ билан улайлик ришта —
Хумсон қизи, бир қиё боқинг.

Кўнглимда ишқ кўрсатиб шона,
Бўлаёзим зумда девона.
Ўтинчим соф УСМОН БЕКона,
Хумсон қизи, бир қиё боқинг!...

ДИЛФУЗАНИНГ КЎЗЛАРИДА

Гуллар узоқ кулмайди,
Булбул юзин юлмайди,
Ишқ бордек туюлмайди —
Дилфузанинг кўзларида ...

Қора билан оқ аҳил,
Қоя билан тоғ аҳил,
Хиёнат йўқ-да, ахир! —
Дилфузанинг кўзларида.

Соғлар бемор кўринар,
Оҳлар бедор кўринар ...
Осмон — бекор кўринар! —
Дилфузанинг кўзларида.

Ёшдай оқди не ошиқлар,
Ҳануз тоқдир, не ошиқлар ...
Шафқат йўқдир, эй, ошиқлар —
Дилфузанинг кўзларида! ...

Ай, бу кўзлар бунча чарос,
Ой чиқмаган тунча чарос!
Бир «йилт» этдинг, Усмон, холос ...
Дилфузанинг кўзларида.

МУНДАРИЖА

Рост сўзнинг нури	3
Турон	5
Она-Ватаним	6
Юрт сеҳри	7
Қаноат	8
Азиз калом	9
Илтимос	10
Мерос	11
Баҳор	12
Қўзиқорин	13
Лола	14
Қўнглимнинг эркаси	15
Ифтихор	16
Раббано	17
Ватан	18
Куз	19
Сени кечиринг	20
Бойчечак	21
Хотира	22
Суюнчи	23
Шукрона	24
Илтижо	25
Дилсўз	26
Алвидо	27
Шеър	28
Қора булутга	29
Миллатим	30
Бўсағадаги нур	31
Саратон	32
Бировдан кулма	33
Қутлуғ келгай	34
Келиб қолди-ёв	35
Видо	36
Узмоқлик оғир	37
Хур роҳи йўққа қийин	38
Хиёнат	39
Рақиб	40

Шеърят	41
Келди	42
Йўқлов	43
Кула бил	44
Танидим	45
«Сарвақомат дилбарим» қиссасин ўқиб	46
Изҳор	47
Кумушбиби марсияси	48
Муҳаббат	49
Сени деб	50
Утинч	51
Кўнгил	52
Армон	53
Чоғир	54
Иқро	55
Бу фасл	56
Ёр ўтади	57
Бир кўҳна туйғу бор	58
Тазарру	59
Туш	60
Эслаш	61
Ишқсиз кўнгил кўнгил эмас	62
Ибтидо	63
Жабрдийдамиз	64
Тушган	65
... эдинг	66
Сўнги чора	67
Хона ҳақида баллада	68
Тилимда наволар бор	69
Чашмингиз зилолига	70
Севгилим	71
Уч ойлик Баҳор	72
Иқро	73
Кечаларим	74
Куйган куйласа	75
Лабларинг	76
Фотима билан Зухро	77
Сўрамадинг ҳам	78
Тўртликлар	79
Паркент таърифи	80
Паркент	81
Хумсон қизи	82
Дилфузанинг кўзларида	83

УСМОН БЕК
БУСАҒАДАГИ НУР
(Шеърлар)

Тошкент «Уқитувчи» 1998

Таҳририят мудир *А. Зийдов*
Муҳаррир *Г. Насриддинова*
Бадий муҳаррир *Ш. Мирфайёзов*
Техн. муҳаррир *С. Турсунова*
Мусаҳҳиҳ *Л. Мирзааҳмедова*

ИБ № 7545

Теришга берилди 30.09.98. Босишга рухсат этилди, 9.11.98. Бичими 70x90/32, Тип қоғози, Кегли 10 шпонсиз, Литературная гарнитураси, Юқори босма усулида босилди. Шартли б. л. 3,22. Шартли кр.-отт. 3,51. Нашр. л. 2,06. 2000 нусхада, Буюртма № 61.

«Уқитувчи» нашриёти, Тошкент, 129. Навоий кўчаси, 30. Шартнома 13-02-98.

Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитасининг Янгийўл ижара китоб фабрикаси, Янгийўл ш. Самарқанд кўчаси, 44, 1998.

**1998 йилда «Уқитувчи» нашриётида чоп
этилган адабиётлар рўйхати**

1. **М. Тоиров.** Бармоқлар бодаси. Шеърлар.
2. **Бобур Бобомурод.** Элим бўлди давлатли. Шеърлар.
3. **Ш. Дадашев.** Жонимда яшайди Ватан.
4. **Ямин Қурбон.** Тушдаги ҳақиқат. Ма-саллар.

1158
Б 49

Усмон Бек.

Бўсағадаги нур: Шеърлар. — Т.:
«Уқитувчи», 1998. — 88 б.

Уз 2